№ 68 (264) Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pi ... yłkaj i dastaŭkaj da chaty. na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

CENA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi literam — 25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 68 (264) Hod III. Wilnia. 30 žniŭnia 1918 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Telehramy.

29 žniunia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha i hieneral-an šefa Ben'a. Na poli bitwy ra poŭdnia ad Arras, na poŭdnia ad Skarp rana naranicy złamałasia anhlickaja ataka pad našym ahniom. Kala południa nepryjaciel pačaŭ z nowaj siłaj swaje sproby prarywu rašaha frontu. Miž Skarp i ruččom Sanse jon piać razoŭ pačynaŭ swaje ataki. Ahniom i kontratakami my kožny raz adkidali niepryjacieła. Centram zaŭzataj bitwy byŭ Buar—Notr Dam. Dwa razy my wykidali kontratakaj niepryjaciela z ruin wioski. Pad wiečar niepryjaciel uziaŭ jaje. Naabapał darohi Arra—Kambre niepryjaciel šturmawaŭ siem razoŭ. Pancyrnyje automobili, prykrywali piachotu, što šturmawała hustymi masami. Ahoń našych kulamiotaŭ i artyleryi złamaŭ šturmy. Dzie niepryjaciel urywaŭsia ŭ našuju pazicyju, my wykidywali jaho zusim kontratakaj. Bapom abstrelliwaŭsia ciažkim anhlickim ahniom. Na poŭnač ad Somm niepryjaciel pačaŭ nanowa swoj šturm miž Fler i Kiurli. La Hal kur jon uwarwaŭsia ŭ našuju liniju, ale my jaho adkinuli kontratakaj. Miž Somm i Uaz našyje aryjerhardy ździeržali nastupaŭšaha woraha i adychodzili potym nazad. Worah atakawaŭ našyja staryja linii pry Nuajon, ale znajšoŭ ich užo pakinienymi. Miesta ciapier lažyć pierad našym bajewym frontam. Na poŭnač ad Eń francuzy i amerykancy iznoŭ pačali swaje šturmy, u niekatorych miascoch da piacioch razoŭ. Jany byli adbity s samymi ciažkimi stratami.

BERLIN (W.T.B.). 28.VIII. Na prośbu partyi Baćkaŭščyny da Hindenburga ab wieści ab im, jon adkazaŭ telehramaj: «Dziakuj Bohu ja zusim zdarowy i z wieraj hladžu ŭ budučynu».

LONDON (Reŭter). 28.VIII. Wojski sajuźnikaŭ pad Archangielskam razsiejali rečny flot bolšewikoŭ.

WIENA. Sułtan pačnie na hetych dnioch swaje wizyty da dwaroŭ centralnych dzieržaŭ.

BERLIN. „Izwiestija“ nakazywajuć, što Puciłaŭskije zawody pawialičyli swaju wytworčaść na 18%, a bałtycki zawod dziela budawańnia parawozaŭ—u 1½ razy, wypuskajučy ŭ miesiac 8—9 parawozaŭ. Praca ekanamičnaha sawietu jarka wyjaŭlajecca. Dziela pawarotu dyscypliny miž rabotnikami sawiet pastanawiŭ adbirać syrjo ad fabryk, katoryje nie dachodziać wymahanaj wytworčaści.

HAAGA. Hazety nakazywajuć, što ŭ Ameryce panuje dyktatura. Za pahromy niemcaŭ nikoha nie karajuć. Staronnikaŭ mira i socyalistaŭ, katoryje wystupajuć proci wajenščyny, areštoŭwajuć, a ich hazety zakrywajuć.

LONDON. „Daily News“ nakazywaje, što sinn-fejnery ŭ Irlandyi majuć u hety mament 1660 klubaŭ—na 426 bolš. čym letaś, a takže wialikije hrošy. Na spadziewanych wybarach u anhlickuju Nižniuju Pałatu jany wystawiać 90 kandydataŭ i spadziajucca poŭnaj pabiedy.

HAAGA. Z pryčyny nia wydačy sajuźnikami pašpartaŭ na mižnarodnuju carkoŭnuju konferencyju ŭ Šwecyi holandzkije hazety pišuć: «chto peŭny ŭ sprawiadliwaści swaje raboty, tamu nie treba čaho bajacca styčnaści z niepryjacielem na mižnarodnaj konferencyi».

WIENA. (W.T.B.). 27.VIII. Impiératar Karol zwolniŭ čarnawickaha mitrapalita Reptu ad spaŭnieńnia jaho abawiazkaŭ za toje, što paśla zaniaćcia Bukawiny maskalami Repta zahadaŭ wa ŭsich cerkwach maliсca za rasiejskaha cara i jaho siamju.

CHRYSTYANIJA. (W.T.B.). 27.VIII. Hienerał Mannerhejm pryjechaŭ siudy slahańnia i prabudzie niekalki tydniaŭ. Karespandentam hazet jon skazaŭ, što hramadzianskuju wajnu možna ličyć zakončenaj. Wiestki ab terrory „biełaj hwardyi“—brachliwy. Kraj powien entuziazmu. Jość peŭnaść udačy ŭ adbudowie Finlandyi.

MASKWA. 28.VIII. Japonski hieneralny konsuł s służačym japonskaha pasolstwa wyjechali adhetul, majučy propuski ad bolšewickaha ŭradu z zahadam, kab im nijakije ŭłaści nie rabili pry wyjeździe praškod.

BERLIN. 9 žniŭnia ŭ 12 hadz. ončia 5 maleńkich belhijskich rybałcowak z Ejsta pry raskidańni swaich sietak byli abstrelany dwuma anhlickimi aeroplanami biez daj pryčyny. Žychary abureny hetym krywawym pastupkam.

ŽENIEWA. Urad Złučenych Štataŭ zrabiŭ umowu z italjanskim uradam, kab italjancy ŭ Ameryce adbywali wajennuju pawinnaść u amerykanskim wojsku, a amerykancy ŭ Italii—ŭ italianskim.

WAŠYNGTON. (Reŭter). 27.VIII. Nowy wajenny zakon ab rekrutach pryniat Senatam.

WIENA. 29.VIII. *Uradowa.* **Ałbanski teatr.** Miž Janinaj i Wajuzaj i ŭ harach Tomor niepryjaciel utwaryŭ nowy front.

BERLIN. 28.VIII. Hraf Ronikier wyjechaŭ učora ŭ Waršawu dziela pierehaworaŭ z ministerstwam i dzieržaŭnaj radaj. Hr. Ronikier ciapier oficyalna pryznan za pasła.

BERLIN. Pawodłuh słoŭ wyratawanych z zatoplenaha amerykanskaha krejsera „St. Diego“ ludziej, hetaje su no zatopleno nia minaj, a niamieckaj padwodnaj łodkaj.

Biełaruskije Wučycielskije kursy u Świsłačy.

Ad 15 kastryčnika 1918 h. da 15 žniŭnia 1919 h. ŭ Biełaruskaj Seminaryi u Świsłačy budzie adbywacca nowy elementarny kurs dla biełaruskich wučycialoŭ i wučycielak.

Adpawiednyje kandydaty i kandydatki ad 18 da 30 hadoŭ mohuć zajaŭlacca ŭ swaich krejsamtach; miascowyje —prosta ŭ kiraŭnika kursami, inspektara Bendziechi, u Świsłačy. Tam že jany dawiedajucca ab warunkach pryjomu.

Wilnia, 30 žniunia 1918 h.

Badaj, niwodzin z narodaŭ, paniawolenych carskaj Rasiejej, nie ŭziracca na ciapierašnich waładaroŭ jaje z wialikšym zacikaŭleńniem, čym biełarusy. Bolšewiki, apawieściŭšy pryncyp samaaznačeńnia nacyanalnaściej—choć-by ŭ formie poŭnaha addzialeńnia ad Rasiei, dzieržacca hetaha pryncypu tolki ŭ adnošeńni da narodaŭ, katoryje adpali ad Rasiejskaj dzieržawy i ŭ hety mament užo pryznany niezaležnymi. Kali ž katory z ich paprabuje samaaznačycca zaŭtra, abo samaaznačyŭsia ŭžo, dy nia byŭ pryznany bolšewickim uradam,—o, dla takoha narodu prawa na samaaznačeńnie ŭžo pierestało mieć siłu! I my pilna sočym za ŭsiemi zdareńniami ŭ Rasiei, bo wiedajem, što maskali tolki tady pryznajuć niezaležnaść Biełarusi, kali ich da hetaha *prymusiać.*

Pałažeńnie, jakoje utwaryłosia ŭ Rasiei ŭ apošnich časach, cikawa z roznych pahladaŭ. Užo daŭno my čujem i čytajem, što bolšewiki dažywajuć apošnije dni, što narod u najbližejšym časie ich skinie i t. d. Adnak, miesiac za miesiacam minaje, a sawiecki ŭrad usio jašče dzieržyć ułaść u swaich rukach i nawat wyjaŭlaje ŭsio bolš arhanizacyjnych zdolnaściej.—Praŭda, niema słoŭ: pałažeńnie bolšewikoŭ—wielmi ciažkoje, im prychodzicca barocca i s kontrrewalucyjej, i s čecha-sławakami, i s sajuźnikami. A najciažejšaja baraćba—heta baraćba z hoładam. I ŭsio-ž taki bolšewickije wojski niejak dajuć sabie radu z usimi worahami, tolki nia z hoładam: hety worah—najstrašniejšy.

Hoład—heta i jość hłaŭnaja pryčyna, katoraja wyzywaje niezdawolstwa ŭ šyrokich masach narodu. Na im spekulujuć i kontrrewalucyaniery. Ale razam s tym hoład — heta i sajuźnik bolšewikoŭ: jon u značnaj miery stanowić pryčynu zaciahiwańnia raźwiazki ŭnutrenaha palityčnaha kryzisu ŭ Rasiei.

Sprawa woś u čym. Pierš-napierš, bolšewiki—heta jadyny silny arhanizacyjny centr. Niema inšaj partyi, inšaj arhanizacyi, katoraja ŭ hety mament zdaleła-by ŭziać u swaje ruki upraŭleńnie hasudarstwam. Buržuaznyje i niebolšewickije partyi chawajucca ad świetu Božaha, bo bolšewiki wiaduć z imi adkrytuju baraćbu. My ŭ apošnim numery pryniśli wiestku ab utwareńni błoku kadetaŭ, narodnych socyalistaŭ, socyalistaŭ rewalucyanieraŭ i mieńšewikoŭ, — ale i hety błok pakul što jašče tajny, jašče ukrywajecca i nia može wystupić da adkrytaj baraćby za ŭłaść. Mała taho: jon i nia choče *ciapier* ułaści. Nia choče, bo tady treba było by ŭziać na siabie pierad narodam adkaz za abaronu ad hoładu, s katorym bolšewikam hetak ciažka dać sabie radu. Naadwarot: kontrrewalucyaniery spadziajucca, što hoład budzie im za najlepšaha sajuźnika proci bolšewizmu, bo na hruncie hoładu najlahčej wiaści ahitacyju proci bolšewikoŭ. Kali-ž by siahońnia adbyłasia kontrrewalucyja, dyk nowyje waładary Rasiei mieli by pierad saboj tuju-ž zadaču, jakaja staić pierad bolšewikami, i im — prynamsi ŭ pieršym časie — było by jšče ciažej barocca z hoładam, čym siak-tak pryspasobiŭšymsia ŭžo da hetaha bolšewikom. A heta zrazu pazbawiło-by ich usielakaje pašany i wiery narodnych mas.

Možna śmieła skazać: kali bolšewikam i sudženo zyjšci sa sceny, dyk heta nie adbudziecca ani zaŭtra, ani paślazaŭtra, a tolki tady, jak Rasieja niejak uładzić sprawu zabaspiečeńnia swaich žycharaŭ jadominaj. Tolki tady i pačniecca nowy akt krywawaj rasiejskaj trahiedyi: baraćba za ŭłaść miž partyjami.

„Sawiecki ŭrad padaŭ niamieckamu ŭradu swajo prediłažeńnie ŭ formie žadańnia, kab niamiecki ŭrad aprača ŭžo pryznanych hasudarstwaŭ nie pryznawaŭ nijakich nowych, jakije-by mieli jašče ŭtwarycca na rasiejskaj terytoryi.“

«Köln. Ztg.»

Stats-sekretar zahraničnych spraŭ, v. Hince, na naradzie s predstaŭnikami partyj zajawiŭ, što jon ličyć bieraściejskuju ŭmowu za biazspornuju asnowu swajej palityki na Uschodzie.

«Voss. Ztg».

„Żydy na Biełarusi“.

I.

Pad takim zahałoŭkam wiadomy biełaruski piśmiennik drukuje na stranicach mienskaj hazety «Беларускi Шлях» swaju pracu ab biełaruskich żydoch. Hłybokaje znajomstwa s temaj robić pracu Z. Biaduli asabliwa cikaŭnaj: praŭdu każučy, chacia żydy krepka ŭkaranilisia na Biełaruskaj ziamli, chacia my sustrekajemsia z imi na kożnym kroku, — nieznajomstwa z ich nowaj addzielaje ich ad nas kitajskim muram, za katory hlanuć mała kamu ŭdawałosia. A chto zahlanuŭ tudy, toj mo z zadziŭleńniem pierekanaŭsia by, što i hety čužy nam na pahlad narod paddaŭsia čaram ziamli Biełaruskaj, što biełaruskije napływy — biaz wiedama samych żydoŭ — hłyboka pranikli ŭ ich dušy...

Dyj inačej być nie mahło: lišnie doŭha żywie ŭ nas żydoŭski narod, lišnie blizka stykajecca jon z biełarusami, kab na im nie adbiłosia supolnaje z nami żyćcio. Šlady biełaruščyny, jak każe Biadula, možna znajści ŭ żydoŭskaj mowie, zwyčajach, lehiendach, u budoŭnictwie, u budziennym żyćci. Jošć narodnyje żydoŭskije melodyi, pieramiešanyje z biełaruskimi; jošć biełaruska-żydoŭskije prykazki („Nia dobra rajdeła, a dobra mejnełe“ i inš.); jošć wielmi pieknaja pieśnia, jakaja pačynaecca słowami: „Abraam, Abraam, tatunia ty naš...“ i kančajecca pa hebrajsku, — dy šmat jej padobnych. U swoj čas, u 1911—1912 h. h., żydoŭski żurnalist, Hurwič, u Wilni źwiarnuŭ na heta ŭwahu, sabraŭšy cely zbornik żydoŭska-biełaruskich prykazak. Naahuł, każe Biadula, „mahutnaja siła Biełaruskaj ziamli nadała asobny duchoŭny i źwierchni oblik biełaruskim żydom. Ciapier jany rożniacca ad usich druhich żydoŭ, i ich na ŭsim świecie nazywajuć „litwakami“.. Kali my hlaniem na żydoŭskaje miastečka na Biełarusi, to pabačym na kożnym kroku niešta rodnaje, swajo ŭ budoŭlach i wa ŭsiej abstawie. Uziać żydoŭskich piśmieńnikaŭ z Biełarusi, — to i ŭ ich tworach čujecca zaŭsiody biełaruskaja pryroda — «rodnyje źjawy». Bolš za ŭsich heta adbiwajecca ŭ tworach żydoŭskaha klasyka Abramowiča (Mendele Mojcher Sforym) s Kapyla. I ŭ druhich halinach štukarstwa ŭ tutejšych żydoŭ čujecca biełaruski duch... I nie adpawiedajuć praŭdzie zajawy bolšaści antysemitaŭ, što żydy nie majuć pačućcia kachańnia da taje ziamli, dzie jany żywuć... Heta było-by procij zakonaŭ pryrody. A no tolki — heta ciaha da baćkaŭščyny ŭ ich abwiejana asabliwym trahizmam. Z adnaje starany — żyćcio na čużynie sotkam hadoŭ, dzie ciukanali ich roznyje antysemity i żydajedy, chočučy nia tolki źniščyć ich fizyčna — pahromami hrabieżstwami, a tak sama apahanić ich dušu — ich relihiju i adwidam roznych krywawych nahaworaŭ i krytyki talmudu. Z druhoj starany — dalokaja Palestyna, z jakoj jany wyhnany užo 2 000 hadoŭ, akraplała samabytnaj rasoj u dušy kożnaha żyda toje kareńnie, jakoje źwiazywaje jaho z ziamloj, dzie jon żywie. Jaho kachańnie da nowaj baćkaŭščyny — ale wowaje, balučaje, niezrazumiełaje pradstaŭnikom druhich nacyj.. »

Żmitrok Biadula, zdajecca, pieršy ŭ biełaruskim piśmienstwie prabuje pryadkryć nam dušu żydoŭskaha narodu, ukrytuju za niezrazumiełaj nam mowaj i źwierchnimi formami. I za heta jamu treba skazać dziakuj: żywučy z żydami na adnej ziamli hetulki wiakoŭ, my *pawinny* wiedać, čym i jak żywie hety narod, *pawinny* zrazumieć jaho asabliwuju dušu, admiennuju ad našaj.

II.

Hože adznačyć, što i żydy — asabliwa ŭ apošnije hady pierad wajnoj — pačali wyjaŭlać zacikaŭleńnie biełaruskaj nacyanalnaj sprawaj. My tut nia budziem hawaryć ab biełaruska-żydoŭskich adnosinach na palityčnym hruncie: hetyje adnosiny ŭstanawilisia ad pieršych-że dzion biełaruskaj palityčnaj raboty. Padamo za Biadulaj tolki źmieniu dannych ab tej cikawaści, jakuju wyjawili żydy da biełaruskaha kulturna-nacyanalnaha ruchu. „U 1913 hadu pakazaŭsia ŭ żydoŭskim żurnali «Die Jüdische Welt» u Wilni pieršy artykuł ab biełaruskim adradżeńni. Pośla hetaha hurtok żydoŭskich „Kraj ŭcaŭ“ nadumaŭ wydawać żydoŭskuju krajowuju hazetu «Unser Gegend» („Naš Kraj“), kab z jaje pamoćčaj šyrokuju żydoŭskuju publiku s tej-šym krajem, a ŭ hetym i z biełaruskim rucham, z biełaruskaj literaturaj i h. d., — ale pa roznym pryčynam heta im nie ŭdałosia. U 1914 hadu hety samy hurtok wydaŭ pa żydoŭsku zbornik „Litwa“, dzie byli pierekłady z biełaruskaj i litoŭskaj literatur i artykuły ab biełaruskim ruchu. Wielmi horača adkliknułasia na hety zbornik usia żydoŭskaja krajowaja presa i stawiła ŭ pryklad rupnaść biełarusaŭ da adradżeńnia swajej nacyanalnaj kultury żydoŭskim asymilataram. Jak my ŭžo paśla dawiedalisia, hety zbornik «Litwa» narabiŭ wialikaha šumu Amerycy — pamiż intelihentnymi żydami z Biełarusi. Da druku byŭ pryhatawany i druhi zbornik „Litwa“ s pierekładami wieršaŭ Janki Kupały, apawiedańniaŭ M. Harieckaha i h. d., — ale chutka, u časie wajny, rasiejski ŭrad zabaraniŭ drukawać pa żydoŭsku“.

Swaju cikaŭuju pracu Z. Biadula kančaje ahladam stanowišča żydoŭskaha hramadziarstwa ŭ biełaruskaj sprawie naahuł i ŭ sprawie twareńnia niezaležnaj Biełaruskaj dzierżawy i wykazywaje, jakije s-pamiż żydoŭskich elementaŭ pryčynny da hetaha, jakije wystupajuć procif biełarusaŭ. Usio-ž taki akančacielny wywad Biaduli ab biełaruska-żydoŭskich adnosinach — optymistyčny:

«Jak dalej pojduć našy stasunki z żydami — tut nie biaremsia sudzić. Wa ŭsielakim wypadku żyćcio hetych dźwioch nacyj tak ciesna źwiazano, što kożnaja z ich prymušena ciaknucca druhoj užo chacia-by z ekonomičnaha punktu. Ekonomičnaja struna — wielmi čułaja i ščakotnaja reč. Da hetaj rečy, jak ni jak, kożny prykładywajecca ščyra zacikaŭlenym wucham. Niedalokaja budučyna našaha kraju maje pierad saboj perspektywu roznych sielanskich kooperacyj i handlowych reform, što može zusim inačej pastawić uwieś ład handlu ŭ našym kraju. Woś, dzieła hetaha warta żydom bolej uwažna zadumywacca nad dalej swaich blizkich susiedziaŭ, z jakimi jany tak źwiazany ekanomična. My peŭny, što adnosiny buduć u nas samyje pryjaznyje. Warunki nowaha żyćcia, hramadzianskaja wola i roŭnyje prawy ŭsim — biaz rożnicy wiery i nacyi tak zahładziać niaroŭnaści i ŭ ekonomičnych stasunkach, što pakryŭdżenych nia budzie!»

Daj-że, Boże, hetak!

J. Mieleška.

U Wilni i wakolicach.

—

Dla padpisčykaŭ.

Dzieła taho, kab našy padpisčyki na prawincyi atrymliwali „Homana“ akuratna, jany pawinny padpisywacca na hazetu praz swajho staršyniu (Amtsvorsteher) abo praz Kreishauptmanna. *Inačej počta hazety nie pierasyłaje.*

Administracyja.

× **Pażar u letnich kalonijach dla dziaciej.** U Čornym Bory (9 worst ad Wilni) u adnym z damoŭ, zajmanych pad letnije kalonii dla biednych

Z taho świetu nawiny.

(Biełaruskaja kazka)

Żyŭ sabie tak stary z staroj, i było ŭ ich troje synoŭ: dwa razumnych, a treci Iwańka durań. I duża biedna żyli jany, jak na staryja časy. Tady baćka każa na wialikšaha syna: idzi ty kudy niebudź służyć! Syn toj pajšoŭ i naniaŭsia na służbu da susieda. I ŭhawarylisia jany tak, što kali pa praŭdzie służyć budzie, dyk šeśćdziesiat rubloŭ susied daść, a kali nie pa praŭdzie, dyk tryccać. Nu, tady haspadar jamu każa: „adnak u nas ciapier rabota nie wialikaja, — wiadzi-tku ty koni paścić!“ Pawioŭ hety rabotnik koni paścić, puściŭ ich na łuhu, a sam pajšoŭ na haru, sieŭ pad dubom, siadzieŭ, siadzieŭ dyj zasnuŭ. Ci doŭha ci nie spaŭ, pračynajecca — niama koniej. Što tut robić? Šukaŭ jon ich, šukaŭ, — niama nijdzie. Jon užo chacieŭ damoŭ iści, kali paładzić, aż koni jaho iduć z lesu. Staŭ jon duża rad, što jany najšlisia, i pahnaŭ ich damoŭ. I jamu zdałosia, što jon dzień paściŭ, a heta nia dzień, a hod prajšoŭ. Haspadar tady pytajecca: a što, każa, ci nia widzieŭ ty idzie jakoje nawiny? — Nie, każa, nijdzie ničoha nia widzieŭ. Tady haspadar daŭ jamu tryccać rubloŭ i adprawiŭ jaho damoŭ: „woś, synku, każu: nie pa praŭdzie ty ŭ mianie służyŭ!“

Na leta pasyłaje stary swajho sieredniaha syna na służbu da susieda. Jon i tamu tak sama każa: wiadzi, każa, synku, koni paścić, adnak, ciapier niama čaho robić! Jon pawioŭ koni, puściŭ na łuhu, a sam pajšoŭ na haru, sieŭ pad dubom i skora zasnuŭ. A koni pašli. Pračnuŭsia jon, niama koniej. Šukaŭ, šukaŭ da samaha wiečara. A ŭwiečary koni sami pryšli z lesu. Jon ich i pahnaŭ damoŭ. I tož nia dzień prajšoŭ, a cely hod. Pryhnaŭsia jon damoŭ, haspadar u jaho pytaje: ci nia widzieŭ, synku, dzie-niebudź jakoje nawiny? — Nie, każa, nijdzie ničoha nia widzieŭ! Tady haspadar każa: woś, synku, i ty ŭ mianie nia wierna służyŭ! I daŭ jamu tryccać rubloŭ, i adprawiŭ jaho damoŭ.

Na treci hod prosicca Iwańka durań u baćki: pajdu ja, tatula, służyć! — Hdzie tabie, durniu, służyć? Wialikšyja, razumniejšyja nasłużyli, a to ty ŭsłużyš! — Nie, tatulu, pajdu! I ŭprasiŭsia ŭ baćki, i pajšoŭ służyć. Haspadar i jamu każa: wiadzi koni paścić! Jon pawioŭ, puściŭ ich na łuhu, a sam pajšoŭ na haru, sieŭ pad dubom i staŭ tabaku kuryć i łapci pleści. Paludziŭ jon na koni, a koni u wadnym miescy nia chodziać, dy ŭsio dalej iduć. „E, każa durań, tut užo łapciaŭ nie splacieš!“ Kinuŭ łyki pad dubom, a sam pajšoŭ za końmi. Koni iduć dalej i jon idzieć. Kudy koni, tudy i jon. Išli, išli hetak i pryjšli da raki. Koni papłyli cieraz raku, i Iwańka ŭchapiŭsia za koński chwost, i jon pierapłyŭ. Išli išli, i pryšli ŭ sad. A ŭ tym sadzie kaścioł. Tady koni skinulisia čaławiekami i pašli ŭ kaścioł Bohu malicca. I Iwańka za imi. Pamaliŭšysia Bohu, wyšli z kaścioła, i skinulisia ŭznoŭ końmi. Wyšli z kaściołu, Iwańka sarwaŭ u sadzie dwa jabłyki: adzin załaty, a druhi srybny, i pašli nazad. Tolki adyjšlisia ad kaścioła, honiać dwa chłapcy awiečki. Adzin honić biełyja stadu, a druhi čornyja. Tady Iwańka pytajecca: kudy wy ich honicie? A jany jamu skazali: idzi, durniu, kudy idzieš! Tady Iwańka pahnaŭ koni dalej. Iduć jany i prychodziać da wialikaje chaty. Zajšoŭ Iwańka tudy, aż tam biehaje čaławiek dy kryčyć: aj, ciesna, aj, ciesna! Tady Iwańka każa: čaho ty kryčyš: heta-ż tut raskošna! A jon każa: idzi, durniu, kudy idzieš! Pajšoŭ Iwańka dalej za swaimi końmi, widzić — ukłaŭ čaławiek haławu ŭ harščok i jeść, i ŭsio kryčyć: aj, jeści chaču! aj, jeści chaču! Tady Iwańka każa: čaho ty kryčyš, ty-ż jasi? A jon każa: idzi, durniu, kudy idzieš! Nu jon i pajšoŭ dalej. Pryšli da raki, widzić jon, što ŭkłaŭ čaławiek haławu ŭ raku i kryčyć: aj pić chaču! aj, pić chaču! Iwańka jamu każa: što tabie, ci mała? Ty-ż ukłaŭ haławu ŭ wadu! A jon każa: idzi, durniu, kudy idzieš! Tady koni papłyli cieraz raku i Iwańka z imi. Na bierazie najšoŭ dźwie trawinki: adnu załatuju, druhuju srybnuju. Jon ich sarwaŭ i pakłaŭ da jabłykaŭ. Tady pryhnaŭ jon koni damoŭ, haspadar i pytajecca: a što ci nia widzieŭ ty jakoje nawiny? Iwańka durań jamu każa: „a woś jakuju ja tabie nawinu skażu! Išli my, išli, — pryšli da raki. Maje koniki pierapłyli; i ja z imi, uziaŭšysia za koński chwost. Pryšli my da sadu, a ŭ tym sadzie kaścioł. Tady koniki skinulisia čaławiekami, i pašli my ŭ kaścioł Bohu malicca. Wyšli my, pamaliŭšysia, z kaścioła, tady jany skinulisia konikami, a ja sarwaŭ tam dwa jabłyčki, adzin załaty, a druhi srybny!“ I addaŭ haspadaru henyja jabłyčki. — Nu, każa, ci nia widzieŭ ty i druhoje jakoje nawiny? — „A woś, jak wyšli z kaściołu, dyk widzieli — hnali dwa chłapcy awiečki, adzin biełyja, druhi čornyja. To ja pytajusia: chłopcy, kudy wy honicie hetyja awečki? A jany każuć: idzi, idzi, durniu, kudy jdzieš! To my i pajšli dalej“... Tady haspadar każa: heta wy byli na tym świecie. Biełyja awiečki heta ludzi jšli z piekła ŭ raj, a čornyja — heta jšli z raju ŭ piekła! Nu, a jašče ci nia widzieŭ jakoje nawiny? — „A woś, każa: išli my išli, widzim — biehaje čaławiek pa ŭsioj chacie dy kryčyć: aj, ciesna! Ja każu: heta-ż chata wialikaja, čaho ty kryčyš? A jon każa: idzi durniu, kudy jdzieš!“ — Woś synku: heny čaławiek na hetym świecie, jak chto paprosicca načawać, nia puskaje, każa: u nas ciesna! Woś jamu i tam ciapier ciesna. A jašče ci nia widzieŭ jakoje nawiny? „A jak my jšli, to adzin čaławiek ukłaŭ haławu ŭ harščok i jeść, i ŭsio kryčyć: aj, jeści chaču! Ja każu: ty ž jasi, ci tabie mała? — A jon każa: «idzi, durniu, kudy jdzieš!» — A heta synku: kali na hetym świecie paprosić starac*) jeści, a jamu nie daduć, skażuć: nam samim niama čaho jeści! Woś im i na tym świecie mała! — «A jašče tabie skażu nawinu. Išli my, išli, pryšli da raki. A tam adzin čaławiek ukłaŭ haławu ŭ raku i kryčyć: aj, pić chaču! Ja jamu każu: ty piš što, tabie mała? — A jon każa: idzi, durniu, kudy jdzieš! To ja j pajšoŭ dalej:» — A heta, synku, jon na hetym świecie byŭ pjanicaj, jamu ŭsio było mała pić, woś jamu i na tym świecie mała. A jašče što ty widzieŭ? — «A balej ja ničoha nia widzieŭ, tolki jak pierapłyli cieraz raku, sarwaŭ ja dźwie trawinki: adnu załatuju, a druhuju srybnuju!» I daŭ jamu henyja trawinki. Tady stary toj każa: woś, synku, ty ŭ mianie wierna służyŭ! Daŭ jamu šeśćdziesiat rubloŭ i adprawiŭ damoŭ. I z tych šeśćdziesiacioch rubloŭ jany razżylisia i stali żyć dobra i bahata.

*) Starac — żabrak.

dziaciej Tawarystwam «Zołak», u načy z 23 na 24 je žniŭnia wybuch hwałtoŭny pažar ad prylehajučaj da piečy ściany, jaki śpierša abchapiŭ lewaje kryło domu, dzie pamieščalisia chlebapiekarnia i pračkarnia. U domie hetym akrom chleba piekarni pamieščalisia jašče škoła i spalni na 35 dziaciej. Pažar uzni ŭsia kali ŭžo ŭsie dzieci spali, a hadzinie 11-aj. Pieršy zaŭważyŭ pažar spaŭšyj pry dzieciach wučyciel śpiewu p. M. Dunajeŭ, jaki tojčas i pačaŭ budzić dziaciej, ale ŭžo dziciam, spaŭšym na druhim pawierśie, pahłymia i dzezało darohu: hareli dreŭlanyje schody. Dzieci kinulisia na bałkon i niekatoryje z ich pačali skakać u niz, keśli zdoleli wyratawać padašpieŭšaja pomač dahładčyc, wučycielak i susiedziaŭ mužčyn, z jakich p. Maciej Stankiewič, syn arendara Čornaha Boru, najbolej wykazaŭ samaachwiarnaści. Nia hledziačy na energičnuju pomač, 4-ra dziaciej stalisia achwiaraj ahniu. Spalilisia Žemło Jadwiha 7 h. Herman Janina 11 h., Pietrusewič Stefanja 7 h., Markiewič Michal na 5 h. Astanki spaliŭšychsia: niekalki žmieniek kostačak, časowa złoženy na bliskim mahilniku da chryścijanskaha pachawańnia. Rešta ŭsie dzieci wyratawalisia saŭsim zdarowymi, nieraskalečenymi, niepapalenymi.

U składach zhareła dzacinnaja bializna na 100 duš, adzieža i paściełnyje žmieny, a także ŭsio, što było u spalniach i čaść adziežy i bializny personału.

Dzieci pawybiehali u adnych kašulonkach. Adzieža i bializna byli sabrana u pačatku tydnia ad dziaciej da myćcia, pamytaja i paprasawanaja ležała u składzie na subotniuju žmienu, pierad niadzielaj 25 VIII., u jakuju mieŭsia adbycca dziciačy teatr, mieŭ wystupać chor dziciačy i byli pasprošeny na hety fest hości z Wilni i z wakolicy.

W. Ł.

× **„Suwiaź Kulturna Nacionalnaho Adradžeńnia Biełaruskaho Narodu“.** U subotu 24.VIII, u škołnaj sali T-wa «Zołak» (Bernardynski zawułak № 7) adbyŭsia Ustanoŭčy Schod Suwiazi K. N. A. B. N. U Kamitet Suwiazi wybrany: ksiondz Władysłaŭ Tołočko, Ksiondz Jan Siemaškiewič, Baron Kazimir Šafnagiel, p. Wincent Św atopołk- Mirski, p. W Łastoŭski; u kandydaty: p. Stanisław s Kisiał, ŭ Korff, p. Adam Strauss.

U nadzorčuju Radu wybrany: p. Jan Rusiecki, p. Władysłaŭ Dramowič, p. W. Włodziewič, p. Piotr Wonsowič, p. Michał Pietkiewič. Sabrańnie zakončyŭ maršałkawaŭšyj p. W. Łastoŭski pramowaj ab patrebie stwareńnia pry Suwiazi biblioteki ab bielarusawiedańni i začatkaŭ muzeja, a także ab patrebie utwareńnia sekcyj i raboty u ich.

Časowy adres Suwiazi K. N. A. B. N. Zawalnaja wulica № 7 (Biełaruskaja kniharnia), tamže pryjom zajaŭ ab pastupleńnie u členy Suwiazi i časowaje Biuro Suwiazi. Člénskaja składka 10 marak u hod; kandydaty ŭ členy pawinny mieć rekomendacyju dwoch členaŭ Suwiazi i prymajucca Kamitetam.

W. Ł.

× **Prapaŭšy čełowiek.** Kala 5 tydniaŭ tamu nazad prapaŭ biaz wieści rabotnik Iwan Mieśkoŭski z Werkaŭskaj wul. 36. Wiedamaści ab im treba padawać u palicyju.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najniżejšaja temperatura za apošnie dni była (pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
26—27	+ 19,7°	+ 8,2°
27—28	+ 13,1°	+ 8,0°
28—29	+ 18.1°	+ 7,2°

Z USIAHO KRAJU.

Polskije apetyty.

„Stokholms Dagblad“ 14 žniŭnia piše: „U Litwie jošč niekalki sot pałakujučych pamieščykaŭ, dy čaść miastowych žycharaŭ dzieržycca polskaj aryjentacyi. Daŭno wiadoma, što polskaja statystyka starajecca pakazać, bydcam Litwa—čysta polskaja ziemla. Ale pałaki nie zdawolwajucca adnej tolki Litwoj. Jany majuć niekalki sot tysiač swaich ziemlakoŭ u Biełarusi i Ukrainie i zatym chočuć zaŭładać i hetymi ziemlami. Tady budzie stworena paprańdzie wialikaja Polšča, katoraja s padmohaj sajuźnikaŭ moža stacca druhoj Rasiejej. Što ŭ hetaj druhoj Rasiei buduć narody, jakija nikoli nie pierestanuć dabiwacca wyzwaleńnia ad polskaha jarma, — heta, zdajecca, zusim nie cikawić sajuźnikaŭ. Na heta pakazwaje historyja ich sajuza z Rasiejej“.

Z mienskaha žyćcia.

MIENSK. 1 wieraśnia ŭ pamiaščeńni „Darlehnskasse Ost“ na katedralnym placu adkrywajecca pieršaja krajowaja wystaŭka, arhanizowanaja 10 armiej. Meta wystaŭki —pakazać starabytnaje biełaruskaje mastactwa. Wystaŭka budzie adkryta kožyn dzień ad 10 da 6 hadz. Płata za ŭchod — 20 fen. Katalohi ŭ biełaruskaj, niamieckaj, rasiejskaj i polskaj mowie—pa 40 fen. u kasie.

= U subotu, 24 žniŭnia, „Biełaruski Narodny Teatr“ pad kirunkam F. Alachnowiča stawiŭ u Biełaruskaj Chacie pjesu swajho dyrektara «Mańka». Spektakl prajšoŭ wielmi ŭdačna. 25-ha tam-že ichrali inscenizacyju p. Alachnowiča —„Cort i baba“. Pjesa wyzywała ŭ sali niamoŭknuŭšyj śmiech i sustreła haračy pryjom publiki.

27 ha stawicca iznoŭ „Kwietka paparaci“.

Dzieła niespadziewanych pryčyn spektakli „Biełaruskaha Narodnaha Teatru“ ŭ Babrujsku pieraniesleny na 5 i 6 wieraśnia.

U seradu, 28-ha žniŭnia, «Pieršaje t-wa biełaruskaj dramy i kamedyi» pad režyseršwam F. Ždanowiča pastawiło ŭ «Biełaruskaj Chatcy» dramu „Cham“ i kamedyju „Michałka“.

Arhanizacyja maładziežy.

Iwieniec, Miensk. hub. U miastečku Iwiency arhanizawaŭsia biełaruski nacyanalny kružok, złučajučyj tutejšuju maładziež. Kružok staŭić sabie wyklučna kulturna-praświetnyje i nacyjanalnyje zadačy. Inicyatary jaho — p. p. Miaškuć, Abramowič i inš

HRODNIA. Tut iznoŭ wykryli 3 patajnyje browary. Waładzielcy ich paštrafowany ad 200 da 1.000 marak.

U adnu z apošnich načej palicyja zadzieržała 3 złodziejaŭ z Lidy, katoryje ŭžo jechali da chaty s pakradzienym dabrom s troch kradziežaŭ z złodziejami. Adzin z lidzkich złodziejaŭ— chłopiec 14 hadoŭ.

HRODNIA. Rabotnik Julijan Ramančuk, 21 hodu, ukraŭšyj u wajennym tartaku dwa darahija ramiennyje pajasy, zasudžen na $1^1/_2$ hodu ŭ wastroh.

Pierad nastupajučaj zimoj miastowaje upraŭleńnie prybarawało dla niezamožnych ludziej opratki, jakije pradajucca pa prystupnaj canie.

Hetak sama pryhatoŭlen zapas droŭ dla biednych, katorym ich pradawacimuć pa 1 m. 20 fen. za pud.

BEŁASTOK Za apošnije dni tut byli dźwie kradziežy ŭ načy. Złodziei ŭleźli ŭ kwatery i, nia hledziačy na toje, što ŭ ich spali ludzi, čysta ich abakrali. U adnym zdareńni nawat wybrali hrošy s-pad paduški ŭ spaŭšaj kabiety.

BIEŁASTOK. Chłopiec 16 hadoŭ, Hajdoŭski, katoraha dzieržali pad areštam u kryminalnaj palicyi, zrabiŭ dziru ŭ kamiennaj ścianie i ŭciok. Wyrwaŭšysia na wolu, jon iznoŭ učyniŭ kražu z ułomam, dy jaho iznoŭ zławili.

DZIATŁAWA. Mirawy sud ašudzaŭ wdawu ŭ iznoŭ Ciemierynskaha, kraŭca Kantarowiča i rymara Zimtarynskaha za niedazwoleny handel końmi ad 500 da 1.000 m.

AŬHUSTOŬ. Dzieła budoŭli 4 da moŭ na 2 slamii kožyn s 4 składzikami šukajuć padradčykaŭ. Zajaŭlacca ni piśmie abo na słowach nie paźniej 10 wieraśnia: *Sägewerk II (Tartak), u Aŭhustowie.*

HAŁYNKA. Sielanie Michał Piatrowič i Šanisłaŭ Tarasewič ukrali s pola 35 snapoŭ. Jany zasudženy jak za kražu i jak za „nabyćcie ŭradžaju bież pazwaleńnia krejshaŭptmana“.

PABIRCY. Tutejšy ksiondz na prośbu matki rakazywaje ab prapažy troch dziaciej Hrudzinskich: Jazepa, Stanisława i Bra i Ława. Jany pajšli pa chleb dy s taho času nie waročalisia.

SUWAŁKI. Ŭ tuju piatnicu tut zakončylisia 4-tydniowyje paŭtornyje kursy dla wučyciałoŭ i wučycielek.

SUWAŁKI. Za pieršyje siem miesiacaŭ sioleta ŭkradzieny u tutejšym pawiecie kala 50 kaniej.

MARJAMPOL. U tutejšym pawiecie za pieršyje siem sieśnich miesiacaŭ ukrali kala 70 kaniej.

OZKASWILSAJ, Marjamp. paw. Hetymi dniami tut prajšła strašennaja nawałnica. Hrad dachodziŭ uwielki halubin hi jajka. Na wulicach i na paloch jon pabiŭ mnoha ptactwa.

KOUNA. Siudy pryjechali 29 členaŭ hłaŭnaj kamisii niamieckaha Reichstagu.

KOŬNA. U tuju niadzielu na rančy zhareło šmat dreŭlanych damoŭ pry wulicy Wilhelma (b. Mikałajeŭ kaj). 80 siamiej astalisia pad hołym niebam.

U tuju ž niadzielu adhetul wyjechali nowy transport emihrantaŭ u Rasieju. Apračа mebłaŭ, jany mieli mahčymaść zabrać s saboj usio daŭno.

KOUNA. Maładaja žydoŭka, uciokšaja pierad niemcami razam s swaimi dziećmi, wiarnuŭšysia, znajšla muža pry druhoj žoncy. Heta zrabiło na jaje hetkaje ŭražeńnie, što jana tut-že skanała ad razrywu serca.

ALEKSANDRAUSK. Ad padpału tut zhareŭ dom humno i abory Rasałii Markun. Padpaliŭšyje ŭchadzili ŭciakli.

MACKUNY. Ŭ tuju niadzielu, ŭ 7 hadz. wiečara, tut zabili ŭdawu Marjanu Matolowič, jak zdajecca, praz pomstu.

REWIEL. Tut kančajuć budawać wialiki ledakol „Hanza“, katory jašče ŭ hetu zimu budzie ačyščać rewielski rejd ad lodu.

DORPAT. Tut ustanoŭleno wajennaje upraŭleńnie Bałtyckim krajem za miest ranišjšaha upraŭleńnia armijskaj kamandy.

Oficyalny addzieł.

Apisańnie «Darlehnskasse schein'aŭ» Pazyčkowaj Kasy Ost na 5, 20 i 50 **marak.**

Darlehnskassenschein'y nadrukawany na biełaj papiery z wodnym widočnym pry razhladańni znakam. Hety wodny znak składajecca z raŭnamiernaha raskinutaha pa ŭsiamu poli ŭzora, sastaŭlenaha s šašci prostalinijnych fihur u formie «Z», katoryje koncentryčna raźmieščeny ŭwakruh šašciwuholnaj zwiazdy. Fihury sastaŭleny s šyrokich linijaŭ, katoryje, tak sama jak i źwiezda, ciomna wydzielajucca na hładkim fonie papiery. Pry ŭsim hetym abodwy znaki majuć tonkije, abmiažowywajučyje ich z adnej starany, linii światlejšyje ad ahulnaha fona papiery. U roŭnaj miery świetłymi pawinny być tak sama litery «G» i «D», katoryje, źmieniajučy adna adnu, pamieść jucca u siaredzinie šašciwuholnaj źwiazdy.

„Darlehnskassenschein'y“ na 5 marak majuć u šyryniu 145 mm., udoŭžki 90 mm. Na piaredniaj staranie, pad astaŭlenym polem biełaj papiery, ziachodzicca kala 5 mm. u šyrki drobna ŭzorysty hrunt z arnamentalnaj, kala 4 mm. šyryn, abramoŭkaj świetłasiniaha koleru. Unutry hetaha hruntu pamieščena wialikaja, bahata azdoblenaja krywymi linijami wińjeta, sastaŭlenaja s ciesna-splecenych miž saboj liščaŭ świetła-siniaha i świetła-buraha kolaraŭ. U siaredzinie hetaj wińjety znachodzicca wialikaja arabskaja cyfra «5» azdoblenaja świetła-zialonymi i świetła-burymi linijami i s šyrokim cieniem świetła-siniaha koleru.

Skroź apisanuju wińjetu i cyfru prachodziać u čatyroch radkoch—pieršy paŭkruham, druhije ŭ prostaj linii— niżej pa-any tekst, nadrukowany łacinskim adwiesnym azdobnym šryftam:

«Darlehnskassenschein
Fünf Mark
Kowno, den 4 April 1918.
Darlehnskasse Ost».

Ulewa i ŭprawa ad druhoha i trejciaha radka z achodzicca pa wialikaj arabskaj cyfry «5».

Niżej čaćwiortaha radka stajać try podpisy — faksimile:

«Fische» «v. d Marvitz» «Moritz» niżej pad hetym, drobnym tonkim šryftam u dwoch adnolkawaj daŭžyni radkoch abjaśnieńni:

«De Einlösung der Darlehnskassescheine der Darlehnskasse Ost in» «Reichsmark zum Nennwert ist vom Deutschen Reich gevährleistet» (Wykup Darlehnskassenschein'aŭ Pazyčkowaj Kasy Ost u nominalnaj wartaści niamieckaj marki zabaspiečen niamieckim hasudarstwam).

Uwieś tekst, abiedźwie wialikije cyfry «5», tak sama i podpisy nadrukowany ciomna-burym kolerаm

Apryč taho, na piaredniaj staranie, pamieščen u dwoch adbitkach čyrwonaha kolieru numer biletu z literaj seryi; adzin raz—u wierchnim prawym wuhle hruntu, druhi raz —ŭlewa, pad wialikaj cyfraj «5».

Adwarotnaja starana biletu maje za ahulny hrunt baha uju ŭzorami wińjetu świetła-siniaha i świetła-buraha kolaraŭ, tak sama ŭsiaredzinie z wialikaj azdobnaj arabskaj literaj «5» u tych samych dwoch kolarach, što i wińjeta,s šyrokim świetła-sinim cieniem.

Šryft uwiedzienaha tekstu i tut tak sama łacinski, adwiesny, ciomna-buraha koloru i takim pradstaŭlenym sposobam, što wialikaja cyfra «5», pamieščanaja u siaredzinie słužačaj za hrunt wińjety, u bošaj swajej časci astajecca swabodnaj.

U wierchniaj paławinie adwarotnaj starany znachodzicca niamiecki tekst. Jon pačynajecca dalikatnym drobnym šryftam ŭdoŭž wierchniaha kraju u dwoch radkoch—adzin daŭžejšy, druhi karotšy; heta tekst starny:

„Wer Darlehnskassenscheine nachmacht oder verfälscht, oder nachgemachte oder verfälschte sich verschaft und in Verkehr bringt, wird mit Zuchthaus bis zu acht Jahren bestraft“. (Chto Darlehnskassenscheiny budzie padrablać abo fałšawać abo padroblenyje ci fałšawanyje nabywać i puskać u ruch, taho karacimuć da wośmi hadoŭ papraŭčym domam).

Niżej hetaha stajać słowy:

«Darlehnsassenschein
Fünf Mark»

(Zakładnaja kredytka piać marak) u dwoch radkoch, s katorych pieršy padnimajecca u siaredzinie paŭkruham. Ulewa i ŭprawa ad hetych abodwych radkoŭ znachodzicca pa wialikaj cyfry «5» ciomna-buraha kaloru.

Na lewaj niżniaj paławinie adwarotnaj starany ŭ čatyroch radkoch, s ka-

torych pieršy pazkruham pamieščajecca litouski tekst: «Skal namasios kasos ženklos Penkios Maukes», a pad hetym, bliżka nižniaha kraju bileta, drobnym dalikatnym šryftam u troch adnolkawaj daŭžyni radkoch — litouski karny tekst: „Kas padirbs melagingus skolinamosios kasos ženklus arba tikriaus perdirba arba padirbtus ar pe di. btus ima ir jucs į vartojmą skleidžia, bus baudžiamas katarga iki ašluonių metų“.

Na prawaj spodniaj paławinie adwarotnaj staranv jość hetki łatyski tekst:

Aisdewu
Kafes fihme
Peezas
markas

u čatyroch radkoch, s katorych pieršy pazkruham u jašče nižej, ra roŭnaj wyšyni z litouskim karnym tekstam; ulewa nadrukawany takim samym drobnym šryftam u troch adnolkawaj daŭžyni radkoch łatyski karny tekst: „Kas aisdewu kasfes sihmes pakal taisi waj wiltu, waj ari pakaltaisitas waj wiltotas lew eegahdaun ziteem isdod, tas teekfodits ar fpa dudarbeem lihds astoni gadeem“.

Ukraina.

KIJEU (U.T.A.). U Nowačerkask prybyła ukrainskaja deputacyja z hraf'atai Skoropadzkaha da atamana Kras nowa. U hramace wyskazywajecca žadańnie padderžywać dobryje susiedzkije znosiny.

WIESTKI Z RASIEI.

BERLIN (W.T.B.) 27.VIII. Sahodnia paabiedzie rasiejskije i niamieckije paŭnamočniki padpisali try dadatki wyje ŭmowy da bieraście skaha mira: politycznuju, finansowuju i ab ab prywatnaj ułasnaści.

BERLIN (W.T.B.). Anhlicki pasoł u Maskwie, Lokhard, atrymaŭ ad niamieckich ułaściej pazwaleńnie swabodna prajechać cieraz Niamieččynu, pakidajučy Rasieju.

MASKWA (P.T.A.) 20.VIII. Wajennaje apaweščeńnie. Na ŭschodnim froncie my nastupajem wielmi ŭdačna. Pad Nowauziensk m, Samarskaj hubernii, kazaki adbiły z wialikimi stratami. Pad Mikałajewskam, Samarsk. hub., raźbity čecha sławaki; my zdabyli šmat wajennych materjałaŭ. My nastupajem na Syzrań. U wakolicach Kazani my zaŭładali Čyrwonaj haraj.

MASKWA. 26.VIII. Wajennaje apaweščeńnie:

Uschodni front: U kirunku na Ałapajew my zaniali ŭ bitwie Suchojlinskaje, Taŭškinu i Kačančuskaje. Worahi ŭciakli ŭ poŭnym bieładździ. Pad Simbirskam iduć wostryje bitwy. Pad Kazańniu wojski, paśla krywawaj bitwy, adyjšli na liniju raki Sasunki. U wakolicach Wiatki biełaja hwardyja zaniała Urkum.

U wiečary, 15 žnińnia, u Pieciar bu zie pačałosia paŭstańnie aružnych aficeraŭ. Paŭstancy časowa zaniali niekalki stancyj miž Jamburgam i Gatčynaj. Našy wojski abiazbroili kontrrewalucyjanieraŭ.

MASKWA (P.T.A.). 24.VIII. Wajennaje apaweščeńnie: Upornyje bitwy pad Simbirskam raźwiwajucca u pamysnym dla nas Kirunku. Na paŭnočnym wajennym teatry anhla-francuzy robiać raźwiedki na samalotach. U wakolicach Kazani naša piachota bjecca za apanawańnie Čyrwonaj Haroj, katoruju my abstreliwajem bierehawymi batarejami z wolskaha flotu. Na prawym bierazi my jdziem uparod.

HAAGA. Apryč francuzaŭ i anhličan u Archangielsku wysadzilisia takže amerykancy. U Sibiry s Kanady wysłana bryhada.

ŠTOKHOLM. U Irkucku čecha-sławaki ŭstanawili ŭrad pad nazowam: „Centralny ŭrad Sibirskaj respubliki“. Haława jaho — Gučkow.

LONDON. «Times» pakazywaje, što na fronce Ussuri kaza ki strácili 4 harmaty. Čechi i anhla-francuzy adstupili na 6 mil. Pakuł što — sury znaje. Ad učaścia japoncaŭ žduć razrywu čyhunki miž Władywostokam i Charbinam.

TOKIO. *Uradowa*. 20 žnińnia wo rahi ŭznoŭ pačali ataki pad liniji čecha-sławakaŭ. Pałažeńnie čechasławakoŭ—ciažkoje, bo japoncy jašče nie padyjšli da frontu.

MASKWA. „Prawda“ drukuje dekret centralnaha spaŭniajučaha kamiteta z 22 žnińnia, katory wa ŭsich miastach kasuje prywatnuju ułasnaść na nieruchomaści. Zrabadnyje zwyš 10.000 rub. kasujucca. Stałyje wałdzelcy majuć prawa na tyje prawy s kwa terantami. Adnak, dzie et nie ab imaje pramyšlenych predpryjemstw.

Na ahulnym sabrańni nowaj radzie čyhunnikaŭ prynjali rezalucyju ab paddzierżcy saweckaha ŭradu.

B. pasoł u Londonie, Litwinoŭ, atrymaje wyzwaleńnie nazad, —jak każuć miescaka ułsara zahranič ych sprau.

MASKWA. Waruašysia s Finlandyi, Kanieniew zaniaŭ wydatnaje stanowišče ŭ maskoŭskim narodnym kamisaryjacie i pak 1-š o na jedzie ŭ Wienu.

Z usiaho świetu.

Zlamielnaja raźwiazka ŭ Wenhryi.

Wenhierski ŭradowy prajekt:

„Uradu prynaležyć prawa ekspropryacyi ziamiel dla wa ćajučychsia sałdataŭ. U pieršy čarod adbud ecca ekspropryacyja ziamiel, jakije byli kuplenyja ŭ čas e wajny, —dalej tych, has padary katorych — nie wenhierskije paddanyje, u trejci čarod — ziemli t. zw. mjortwaj ruki, zuščyć, kaścielnyje, fidei-komisy i h. p. Tolki kali nie chwacie pieraličanych zia lel, ha u darstwa može zrabić ekspropryacyju pry wa naj ułasnaści, jakaja z achotaj ca ŭ wolnym abarocie“.

Usie kiraŭnictwy kruhi zhodzilisia na hety prajekt. Ks. prymas Černoch zajawiŭ, što ŭ časci, datykajučaj kaścielnych ziamiel, jon nie choča proci ŭradowaha prajektu nie maje.

TELEHRAMY

Niamieckije apaweščeńni

27.VIII. **Zachodni teatr.**

Front Ruprechta Bawarskaha i hienierał-an šefa Ben'a: Ciažkije bitwy miž Arra i Somm. Na poŭnačy ad raki ataki worahaŭ nie raźwinulisia ad našaha ahniu ŭ wakolicach Re. Na paŭdnia ad Skarp našy wojski, pad naciskam čyslenych pancyrnych samachodaŭ i silnaj piachoty, ŭziaty nazad z Monši na wiaršyny. Tut naša piachota i artyleryja sustreli worahaŭ. Paśla wielmi wostraj bitwy worahi ŭwarwalisia ŭ Monši-G map, ale byli wykinuty našaj kontratakaj. Paŭtornyje šturmy proci Serlel zlamalisia pierad wloskaj.

Z wialikim čyslom pancyrnych samochodaŭ worahi dalej šturmawali na abapał Bapom. Centr bitwy byŭ miž Mori i Beńjatr. Paśla čyslennych šturmaŭ worahi zdabyli Mori. Beńjatr paśla doŭhaj baraćby astaŭsia ŭ našych rukach. Na paludziennym zachadzie ad Bapom worahi zdabyli Tilua i Martenpiuiš. Na reščie frontu padarabiejšyjesia da poznaha wiečara warožyje šturmy krywawa złamalisia. Pierad i za našymi linijami lažać raźbityje pancyrnyje samachody worahaŭ. Na paŭdnia ad Mertenpiuiš, worahi nastupili cieraz Bazanten na Montoban. Kontratakami my wykinuli ich z Montoban. Na paŭdnia ad Montoban warožyje šturmy adbity. Našaja linija jdzie ciapier na zachodzie ad Fler i na zachodzie ad Longwal na Ma ikur. U miascowych bitwach francuzy zdabyli Frenua i St.-Mar. Na poŭnačy ad En, pry Sawińi, my ŭziali 100 palonnych. Tut i na poŭnačy ad Paśli warožyje šturmy krywawa złamany.

28.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha i hienierał-an šefa Ben'a: Armija hienerała v. Belo ŭčora iznoŭ była ŭ ciažkich bitwach. Centr anhlickich šturmaŭ byŭ na paŭdnia ad Skarp. Masami pancyrnych samachodaŭ i anhlickaj i kanadzkaj piachoty worahi pasprabawali prarwać naš front naabapał darohi Arra Kambre. Našy wojski zadzieržali ŭdar wializarnych mas ludziej i materjałaŭ u wostrych bitwach na froncie Pelw-Wizan-Artua-Krua i. Paabiedzie worahi świežymi siłami wiali hustymi masami nowyje šturmy. Jany adbity. Hetak sama złamalisia paŭtornyje šturmy proci Puari-Notr-Dam i na paŭnočnym uschodzie ad Kruasi. Worahi ŭleli ŭčora najciažejšyje straty.

Kala abiedu bitwa pierajšla na paŭnočny bierah Skarp i na paŭdzień da Mori. Paŭtornyje šturmy worahaŭ tut adbity.

Naabapał Bapom siła warožych šturmaŭ raŭnujučy da papiaredniaha dnia, asłabieła. Naabapał miesta anhličanie šmat razoŭ nastupali, ale my ich adkidali. Na poŭnačy ad Somm a hličanie wiali silnyje ataki proci našych linij miž Fler i Kiurli. My ich adbili i kontratakaj uziali nazad Fler i Longwal, kudy worahi časowa ŭwarwalisia. Mž Somm i Uaz my ŭziali našu liniju nazad i addali woraham biaz bitwy Soli i Rua.

Front niamieckaha Naślednika: Badeńskije wojski ŭziali šturmam Fiumet, u dali ie Wel. My ŭziali ŭ palon 250 amerykancaŭ. Ataka amerykancaŭ proci Baz s adbita s ciažkimi stratami. U Argonnach my pry nastupleńni ŭziali ŭ palon italjancaŭ.

Kala wajny.

BERN. Aŭstralijski premjer-minister Jug u pramowie da aŭstralijskich wojsk skazaŭ: «Wy možecie z hetkaj samaj lohkaściu pryjšci da bujnoha wariata i hawaryć jamu ab bractwie ludziej, jak i kazać niemcam ab miry pierš, čym ich pabjecie. Treba wyzwalić świet ad woraha mira, hetaje zaraźliwaje skuty, katoraja hrozna i dla nas u Aŭstralii —z za 12-000 mil. Mir niemahčymy, pakul wy na wyrwiecie mieča z niamieckich ruk. Wy dabjeciosia świetnaha mira, choć-by dziela hetaha treba było zabić paławinu niamieckaha narodu“.

Uwaha. «Wiln. Z g.» piše s pryčyny hetaj pramowy, što brechnia i fałš častym paŭtareń iem ich zdabywajuć padobnaść da praŭdy.

WIENA (W.T.B.). 26.VIII. **Albanski teatr**. Nastupleńnie hienerała anšefa v. Fla cer-Baltin daśło ŭčora zdabyćcia Fjeri i Berata. 6 tydniaŭ tamu nazad italjancy, zdabyŭšy ich, światkawali s anoŭšuju raźwiazku adryatyckaha pytań ia. Worahi skinuty z wiaršy Spiragri i Sinija. Na wierchnim Dewoli my takže pašyryli našu ŭdaču. Straty italjancaŭ ludźmi i materjałami na ta wialikije.

WIENA (W.T.B.). 27.VIII. Na albanskim wajennym teatry našy wojski pasuwulisia dalej u wakolicach Fjeri. Naabapał raki Tomorika šturmam zdabyty francuskije pazycyi, i worahi prymušeny adstupić.

BERN (W.T.B.). Pawodłuh wiestak z Ameryki, niamieckaja padwodna łodka ŭzała na abordaž kanadzki parachod „Triumf“. Hety parachod, az brojeny niemcami i z niamieckimi matrosami, ciapier kala amerykanskich bierahoŭ i ŭžo zatapiŭ niekalki rybałowaŭ.

ABWIESTKI

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.